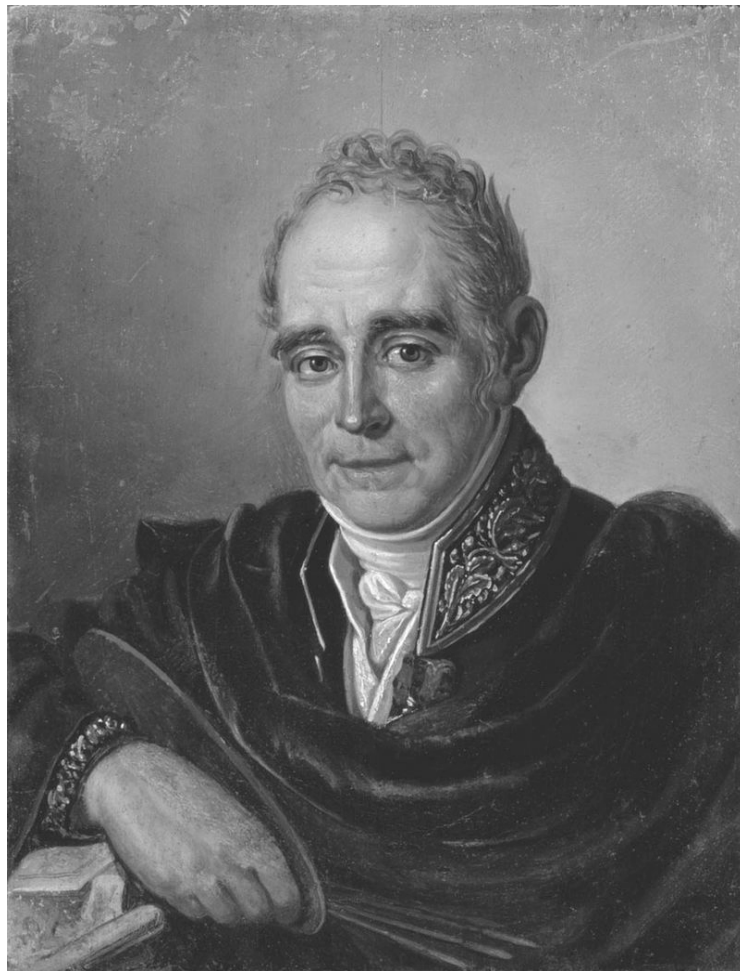

З історії мистецтва
Інформаційний листок бібліотеки

Майстер романтичного портрету
Володимир Боровиковський
(1757 – 1825)

До 260-річчя від дня народження

Володимир Лукич Боровиковський - видатний живописець кінця XVIII - початку XIX століття, незрівняний майстер романтичного портрету.

Він народився 4 серпня 1757 р. на Полтавщині, в Миргороді, в родині козака Луки Боровика. Життя козаків, що становили більшість населення міста, було тісно пов'язане з Миргородським полком. Батько і брати Боровиковського, які належали до дрібної козацької старшини, несли полкову службу, до того ж займалися іконописом і працювали в навколишніх храмах. Володимир вступив до Миргородського полку (1774 р.) і у 1783 р. отримав чин значкового товариша (один із чинів козацької старшини). Маючи талант, під керівництвом батька навчався іконопису. Пройшовши

військову службу, він зайнявся церковним живописом в дусі українського бароко. Поряд із цим виконував портрети, зберігся портрет полтавського бургомістра П. Я. Руденка. Написаний ще в архаїчній манері українських репрезентативних портретів, він, однак, вже демонструє здібності Володимира Боровиковського до яскравої характеристики образу.

Долю провінційного художника змінили дві алегоричні картини, виконані ним у 1787 р. для прикраси одного з «шляхових палаців» (у Кременчузі), які зводились на шляху прямування Катерини II до Криму. До цієї роботи його навернув друг, поет В.В. Капніст, ватажок дворянства Київської губернії, який складав проекти урочистих

зустрічей. Картини привернули увагу імператриці, вона побажала бачити автора і порадила йому їхати до Петербурга, в Академію Мистецтв.

Боровиковський попрямував до Петербургу, але за віком шлях у Академію мистецтв був йому закритий. Деякий час він жив у будинку архітектора Миколи Львова, зустрічався з його друзями – представниками культурної еліти Г.Р. Державіним, І. В. Хемніцером, Е. І. Фомінім. Згодом переїхав до невеличкої квартирки на Нижній Мільйонній. Архітектор познайомив свого протеже з австрійським портретистом І.Б. Лампі, який працював при дворі. Боровиковський брав у нього уроки живопису. Львов запропонував йому намалювати портрет імператриці, що мало допомогти художнику зробити кар'єру. Ризик був немалий, адже Катерина II нещадно бракувала більшості портретів, а їхні автори

зазвичай впадали в немилість. Замість парадного портрета Боровиковський зобразив імператрицю з пам'яті, під час прогулянки у Царськосільському парку з улюбленою левреткою. Такий неформальний образ Катерині сподобався, і художник почав отримувати замовлення. Спочатку платили йому небагато. За парадний портрет Фет - Алі Мурзи Кулі-Хана, брата перського шаха, писаний на замовлення імператриці в бутність принца посланником в Петербурзі, він отримав 1200 крб, тоді як Лампі платили вдсятеро більше.

1795 р. Володимир Боровиковський отримав звання академіка, а сім

років потому став радником Академії мистецтв. На початку 90-х років він писав мініатюри (портрет В. В. Капніста), а також близькі до них за характером виконання портрети («Лізонька та Дашинька», 1794). Славу художнику приніс новий тип жіночого портрету, проникнутого поезією і мрійливою елегійністю. Риси сентименталізму особливо виявилися у портретах другої половини XVIII ст., в яких живо й свіжо передано індивідуальний образ моделі, що поєднується із загальним ідилічним настроєм. Їх неодмінна особливість — ліричний пейзажний фон, де розміщується модель. Одним з перших

був портрет О.К. Філіпової, дружини одного з друзів Боровиковського - архітектора, який брав участь у будівництві Казанського собору. Зображена у ранковому туалеті на тлі саду, молода жінка позбавлена будь-якої манірності. Портрети 90-х років XVIII ст. - найкращі в доробку живописця. Він створив цілу низку образів красунь-аристократок: В.І. Арсенєвої (1795), М.І. Лопухіної (1797), Е.А. Нарішкіної (1799), сестер А.Г. і В.І. Гагаріних (1802) тощо. На протигагу офіційному портрету їх відрізняє виняткова тонкість у передачі характерів, невловимих рухів душевного життя. Замовлення надходили від найвпливовіших осіб імперії, та живописна майстерність автора завжди була поєднана з правдивою характеристикою моделі. З настанням періоду класицизму парадні портрети

Боровиковського стають більш стриманими за настроєм і урочистими. Під впливом патріотичного піднесення, викликаного Вітчизняною війною 1812 р., Володимир Боровиковський прагнув передати благородство, людську гідність, героїчність у портретах М.І. Долгорукої, А.Л. Сталь, І.А. Безбородька та інших відомих особистостей. Він створив близько 200 портретів своїх сучасників, і став одним із найславетніших художників-портретистів Російської імперії.

Хоча у своїх творах художник оспівував жіночу вроду, у житті він жінок сторонився. 1817 року писав, що його родина складалася лише з п'яти учнів і старенької кухарки. Учні жили в його домі, мов рідні. З роками Боровиковський став усе більше замикатися у собі.. Розраду шукав у релігії,

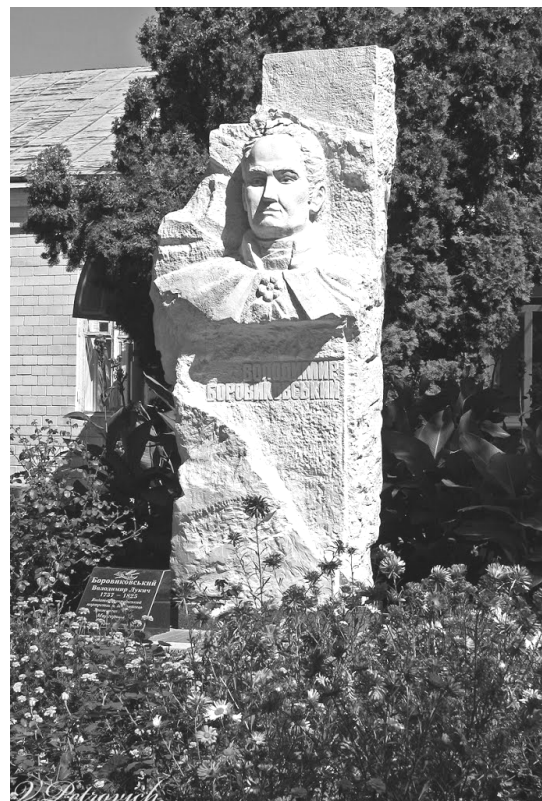

у захопленні містицизмом. В кінці життя художник більше не писав портретів, а займався лише релігійним живописом. Останньою його роботою був іконостас для церкви на Смоленському кладовищі в Петербурзі.

В. Л. Боровиковський був самотній у старості, уникав всякого спілкування, відмовлявся відповідати на листи.. Він помер раптово, від розриву серця 18 квітня 1825 р. Багато творів видатного портретиста зберігаються в найбільших музеях світу, представлені в музеях

України.

У 2000-х рр. у Миргороді, рідному місті Володимира Боровиковського, одну з вулиць було названо ім'ям митця, а наприкінці 2008 р. у центрі міста було відкрито пам'ятник славетному землякові.

Підготували: завідувач науково-методичного відділу Котвицька О.В.
Провідний бібліотекар Максимова Н.П.
Відповідальна за випуск директор бібліотеки Жменько О.В.